Published and distributed under permit (No. 781), authorised by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. ЧИСЛО 119. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 23-го МАЯ, 1921. — VOL. XXIX. No. 119. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, MAY 23, 1921. — THREE CENTS

Страйковий округ Мінґо під военним правом

ҐУБЕРНАТОР СТЕЙТУ ВЕСТ ВЕРДЖІНІЇ ПРОГОЛОШУЄ ВИЇМКОВИЙ СТАН.

ВІЛІЄМСОН, 20. мая. — Ґубернатор стейту Вест Верджінії видав нині специяльну проклямацію, котрою поставив цілий округ Мінґо під военний стан („маршел ло").

Ґубернатор каже в своїй проклямації, що від довшого часу існує в цілім Мінґо Кавнті правдивий стан війни, з повстаннями і заворушеннями. Мовляв, в горах сего округа зібралися великі гурми збройних людий, котрі стріляли на публичні і приватні будинки, острілювали пасажирські поїзди, відбирали життє та нищили маєток, а місцеві судді, шерифи і прокуратори були безсилі виконувати стейтові закони і се вони отверто заявляли. Проклямація далі забороняє носити і передержувати оруже, амуніцію та вибухові средства, всяким людям з винятком стейтовим, федеральним і міським властям та міліції, війскам, поліції та другим урядникам. Вона забороняє всякі публичні збори та походи без дозволу властий. Вона постановляє, що всякий, хто нарушує права або власність горожан в Мінґо має бути арештований і суджений. Вона забороняє наконець видаваннє яких небудь відозв, в котрих говорилобся про уряд федеральний або стейтовий.

Вчинок ґубернатора стрінувся з великою і некритою радостю властителів копалень; зате урядники союза юній вуглевих робітників остро критикують зарядженнє ґубернатора як крок в користь вуглевих баронів.

ОДНИХ РОЗБРОЮЮТЬ, ДРУГИХ УЗБРОЮЮТЬ.

До Віліємсон прибув ґенерал-адютант Дейвис, щоби виконувати розпорядження ґубернатора щодо переведення в життє военного стану в Мінґо. Він зараз казав розліпити відозви на ріжних публичних місцях і став орґанізувати збройну силу, щоби розброїти страйкарів.

Стейтова міліція до Мінґо ще не приїхала; Дейвис думає послугуватися в своїй акції стейтовою поліцією та самовільною орґанізацією горожан, так званим Комітетом Обережности. На адресу сего комітету прислано до Віліємсон велику скількість амуніції і зложено її в окружнім суді. Комітет каже, що, як орґанізація буде покінчена, то комітет буде мати понад 300 узброєних людий.

НОВИЙ ЗАКЛИК ДО СТРАЙКУ.

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 20. мая. — Урядники Злучених Майнерів Америки видали відозву до усіх майнерів в Мінґо, закликуючи їх до страйку так юнійних як і неюнійних робітників, і обіцюючи усім страйкарам страйкові запомоги, без огляду на те, чи вони належуть до юнії чи ні. Відозва закликає, щоби вони перервали працю і станули попри своїх братів праці і вистояли коло них так довго, аж вуглеві барони не переконаються, що цивільне правительство вище над правліннє наймлених розбишак та що вуглевим робітникам належиться не неволя але людяні умови праці.

ЮНІЇ ДОМАГАЮТЬСЯ СЛІДСТВА КОНҐРЕСУ.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — Представителі майнерів поробили нині заходи, щоби конґрес зарядив слідство над подіями в Мінґо, та щоби секретар (міністер) праці почав переговори межи майнерами та властителями копалень. Вони остро критикували поступовання ґубернатора стейту Західної Верджінії, заявляючи, що поступки стейтових властий лише можуть допровадити до правдивої горожанської війни в Мінґо, а не до успокоєння страйкового округу. Секретар союза майнерських юній сказав, що своєю проклямацією военного права в Мінґо ґубернатор стейту доказав, що він хоче відобрати в майнерів оруже, щоби їх потім видати в руки розбишак, нанятих властителями копалень.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ОЛБАНІ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 20. мая. — Через цілий майже день панували тут заворушення через довго треваючий страйк трамваєвих робітників.

Заворушення почалися рано, коли страйколоми випроваджували вози з шоп. Коло шоп зібралася товпа людий. За одним возом, зїзджаючим з горба, підбіг страйкар і потягнув за линву, через що віз станув. Поліція зараз його арештувала; страйкарі кинулися його відбирати. Прийшло до страшної метушні, а рівночасно обкидано трамваєві вози камінем. Доперва стейтова міліція та зміцнені відділи поліції потрафили розігнати зібраних.

Вечером заворушення почалися наново. Стейтові власти думають вислати до Олбані більшу скількість війска для привернення порядку. Від заворушень нинішного дня є кількох ранених. Хтось пострілив одного чоловіка, що був в товпі, в ногу, але його рана не тяжка. Зате один пасажир, що їхав на страйколомній карі, дістав каменем в голову так, що аж йому череп тріс; він справді зайшов домів без помочи, але лікар каже, що се небезпечна рана.

В КОНҐРЕСІ ВНЕСЕНО НОВУ МИРОВУ РЕЗОЛЮЦІЮ.

ВАШІНҐТОН, 20. мая. — На місце давної мирової резолюції сенатора Нокса, котра мала на ціли відкликаннє війни з Німеччиною, конґресмен Портер вніс нову резолюцію, котра лише каже, що війна межи Німеччиною та Злученими Державами скінчилася.

Конґресмен Портер вніс сю нову резолюцію на місце резолюції Нокса тому, що на його думку резолюція Нокса загрожувалаб правам американської держави та американських горожан до відшкодовань і тим подібних користий, до яких вони мають право до Німеччини.

ХТО ВИНЕН ЗА ВЕЛИКЕ ЧИСЛО РОЗВОДІВ?

Нюйорський суддя Тінней каже, що виновниками зростаючого числа розводів в нюйорськім стейті є чужинці. На доказ сего він подає, що в самім місті Ню Йорку за послідний рік число розводів серед чужинців зросло о 80 процент.

Щоби показати, як чужинці користають з нюйорських розводових законів, він показав на один случай, котрий він лише що розбирав, а в котрім женщина заявила, що цілий розвід був з гори умовлений межи нею та її мужом. В инчім знов случаю жена просила суд, щоби суд знов судив справу її розводу, бо вирок на розвід видано в її неприсутности так, що вона не могла ніяк себе боронити, і суд видав вирок на основі зовсім фальшиво представлених фактів.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ СТРАЙКОЛОМІВ НА КОРАБЛІ.

До нюйорського порту приїхав у пятницю великий корабель лінії Кюнард „Аквітанія". На кораблі є страйк реставраційних послугачів. Місце страйкарів заняли ріжні добровольці, по части пасажири, по части корабельні урядники. Коли корабель заїзджав до порту, на нього ждала велика демонстрація страйкарів, зложена з понад тисячі демонстрантів. Над маса уносилися написи: Ґрафи, Князі і Лорди забирають наші місця; Проч з англійською аристократією. Демонстранти пробували вдертися до пристані; проти них вислано велику скількість поліції, межи котрою та страйкарами прийшло до довго бійки, в котрій ранено кількоро людий.

ЦІЛА ФЛЬОТА ЗАНЯТА ПАЧКОВАННЄМ ГОРІВКИ.

Як доносять прогібіційні власти з Атлентик Ситі, Ню Джерзи, пачкованнєм горівки в околиці сего міста займається ціла невеличка фльота. До недавна сю роботу сповняли два парові кораблі, плаваючі під анґлійським прапором, та один вітрильний корабель. Так як вони плавали поза обрубом трох миль від берега Америки, де море уважається уже не за територію американську, але за інтернаціональну, то американські власти не можуть їм нічого зробити. Все, що їм лишається до роботи, то хиба слідити за ними та ждати, ануж котрий корабель наближиться до американського береґа на віддаль, менчу як три милі. Се слідженнє було здається досить остре, коли через довгий час ні один американський корабель не рішився помагати англійським кораблям перевозити горівку на беріг, дарма що контрабандисти давали по 1,000 долярів за один „трип" кождої малої лодки. Аж недавно три малі судна, котрих властителі живуть в Атлентик Ситі, згодилися помагати анґлійським кораблям. Однак і вони бояться пхати палці межи двері, бо лише вчора прогібіційні урядники заарештували капітана Ґуклера і сконфіскували його корабель за те, що на ньому було 50 бочівок шкотської горівки, котрої вартість обчисляють на 75,000 долярів. Урядники обчисляють, що горячі напої, находячіся на „горівчаній фльоті" варта пів міліона долярів.

В НЮ ЙОРКУ НАВІТЬ ДОРОГА 200 СТІП ДОВГА НЕБЕЗПЕЧНА.

Від нюйорського уряду торговців кольоніяльними товарами Парк енд Тилфорд на 43-ій вулиці в Ню Йорку до склепу з цукорками на тій самій улиці є всего 200 стіп дороги. Здавалобся, що на такій короткій дорозі нічого злого не може стрінути слугу компанії тим більше, що той носить зі собою револьвер. Але показалося, що орґанізація злодіїв і се перемогла. Післанець компанії Бернеп ніс в четвер з офісу до склепу скриночку, в котрій було 6,500 долярів, призначених на виплату тижневої заплати для робітників в склепі. Вже був він під каменицею, в котрій є канцелярії компанії, коли до нього прискочив незнаний йому чоловік, вирвав йому скриночку з грішми зпід пахи і став утікати серед товпи. Було се по полудни і на вулицях міста було богато прохожих. Тому погоня не була така легка, тим більше що злодій мав ще й тим перевагу над післанцем, що післанцеви забрало кілька секунд, заким він очунявся зі здивовання від несподіваного нападу. Погоня ішла через кілька вулиць, аж в однім місци, як післанець уже був на самих пятах злодія, злодій підбіг до паркану, засланяючого нову будову, і перекинув скринку з грішми через паркан, а далі і самий скочив на паркан. Післанець, довго не надумуючися почав лізти через паркан, що йому, 54-літному чоловікови певно не ішло так легко. Як він зіскочив з паркана, злодії, — їх уже було двох, — уже були при виході на противній вулиці, де на них ждав автомобіль з машиною, готовою до відїзду. Заким післанець добіг до вулиці, злодії уже пігнали зі скоростю 60 миль на годину. Перехожі, додумуючися, що се злодії, записали собі нумер автомобіля, але показалося, що сей автомобіль скрадено кілька днів тому.

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО ПРОМОВУ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА ГАРВІ.

ЛОНДОН, 20. мая. — Анґлійські часописі доволі просторо обговорюють першу політичну заяву американського амбасадора полковника Джорджа Гарві.

Всі, без виїмки, з признаннєм підносять його заяву про американсько-анґлійську приязнь і і потребу взаїмного співділання двох великих анґло-саксонських націй.

Щодо його заяви у справі Ліґи Народів, з якою, як він сказав, Злучені Держави не хотять і не мати-муть нічого спільного, голоси анґлійської преси є поділені.

Одні часописі годяться з його становищем, яке є становищем президента Гардинґа і республіканської партії в Злучених Державах, кажучи, що аліянти повинні тепер пійти за Америкою і поробити такі зміни у справі Ліґи Народів, яких хоче Америка.

Інші знова часописі висказують жаль, що Америка не хоче брати участи в одинокій міжнародній інституції, яку засновано для міжнародньої справедливости і для мира. Деякі додають, що Ліґа Народів буде істнувати і пійде далі своїм тернистим шляхом, хотяй Америка усувається від неї і не хоче з нею мати нічого спільного.

АМЕРИКА НЕ ДАЄ ПАШПОРТІВ ДО РОСІЇ.

РИГА, столиця Латвії. — Вашінґтон Д. Вандерлип приїхав з Москви до Ревалю, столиці Естоній. Тутешній американський консуль має відібрати йому пашпорт, бо державний департамент з Вашінґтону видав наказ, щоби не видавано пашпортів американським горожанам, котрі їдуть до Росії. Коли вони хотять туди їхати, то мусять робите се на свою одвічальність.

СТРАЙКОЛОМСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПОГОРІВ.

Ще й доби не минуло від часу, як федеральна корабельна рада наняла страйколомів на моряків на місто страйкуючих моряків на корабли „Пенгендел Стейт", як на корабли, що стояв на пірі ч. 7. в нюйорськім порті, вибух пожар, і корабель треба було витягнути з порту, де він грозив небезпекою другим кораблям і прибережним будівлям; портовими лодками завезено його на мілину коло острова Либерті, де пожарна сторожа з лодок пробує його загасити, але з малими успіхами.

Корабель „Пенгендел Стейт" досить великий корабель: має піводинайцять тисяч тон містоти. Їде він нафтою. Причиною пожару мала бути діра у великім збірнику нафти, що уміщений в самій середині корабля. Через діру, яку стопу завдовшки та цаль завширшки, ллється без упину нафта в переруби корабля. Як повстав огонь, покищо ніхто не знає. Поліція розвела слідство, чи не діло се якого страйкаря, який дався наймити за страйколома, щоби зробити шкоду кораблеви.

ЛЯЦЬКА САМОВОЛЯ В ГАЛИЧИНІ.

Доносять з Тернополя: Арештовано тут д-ра Богдана Стахевича в хвилі як він всідав до львівського поїзду. По переведенню у него стислої ревізії, забрано йому всі гроші а на підставі кількох найдених книжок і переписки посуджено о протипольську „антидержавну" аґітацію і відставлено під сильною ескортою до Львова. **Матір д-ра Стахевича, особу тяжко хору, яка хотіла бачитися з ними і поінформуватися про причину арештування сам комісар тернопільської експозитури жандармерії, Всхуд, викинув за двері.** Д-рови Стахевичеви закинено, нібито він з якимись селянами їхав до Львова в підозрілих цілях. По двох днях звільнено його у Львові з причини браку доказів. До арештування сього не було жадного формального наказу. Справу ту віддано до порішення „висшим властям". Д-ра Стахевича арештують польські власти уже четвертий раз.

Відкладають сесію аліянтської Найвисшої Ради на другий місяць.

З ПРИЧИНИ ТРУДНОСТИЙ ФРАНЦУСЬКОГО ПРЕМІЄРА БРІЯНДА В ПАРИСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ СЛІДУЮЧА СЕСІЯ НАЙВИСШОЇ РАДИ МУСИТЬ БУТИ ВІДЛОЖЕНА НА ПІЗНІЙШЕ.

ПАРИЖ, 20. мая. — Британський премієр Ллойд Джордж хотів, щоби відбулося засіданнє аліянтської Найвисшої Ради у слідуючий второк і звернувся в сій справі до французького премієра Бріянда. Бріянд був радий згодитись, але він мусів виждати на дискусію про його політику у французькому парляменті. Та дискусія щойно зачалась. Опозиція виступила різко проти нього ізза знижки відшкодовання, яке признала аліянтська Найвисша Рада Франції на останньому засіданню в Лондоні. Тепер засіданнє сесії французького парляменту відложено до втірка, а тимсамим засіданнє Найвисшої Ради мусить бути ще далі відложене.

Французький премієр Бріян хоче показати перед опозицією в париському парляменті, що він не іде за політикою Ллойда Джорджа, але є у своїй політиці самостійний і тому перший заявився за сідложеннєм всесії Найвисшої Ради. В дійсности він вижидає на порішеннє боротьби проти нього в парляменті і вижидає нетерпеливо на голосованнє над признаннєм йому заяви довіря. Щойно опісля мати-ме вільну руку і виступить свобідно на новій сесії Аайвисшої Ради.

Вже тепер заповідають, що слідуюча сесія Найвисшої Ради н евідбудеться скорше як на другий місяць.

НАДІЇ НА АМЕРИКУ ДЛЯ ПОЛАГОДИ ШЛЕСЬКОГО СПОРУ НА НАЙВИСШІЙ РАДІ.

ЛОНДОН, 20. мая. — В тутешніх політичних кругах висловлюють вдоволеннє, що Злучені Держави візьмуть участь в найблизшій сесії аліянтської Найвисшої Ради.

Сподіються, що се вплине корисно на полагоду спірного питання про Горішній Шлеск, яким власне має передівсім занятись Найвисша Рада.

Вправді американський державний секретар Гюз відповів польському послови, князеви Любомірському, у Вашінґтоні, що Америка не буде мішатись до сеї справи яко чисто европейськош, одначе він пізнійше додав, що в усякому разі завданнєм американського представника буде не допустити до спору або до несправедливої чи небезпечної полагоди сеї справи, яка могла би викликати непорозуміння або спричинити війну на будуче. Длятого, з уваги на сю другу заяву, і з огляду на се, що американський амбасадор в Англії, полковник Джордж Гарві, котрий має заступати президента Гардинґа в Найвисшій Раді, заявився рішучо за приязню американсько-англійською, сподіваються, що се вплине корисно для успокоєння спорячих сторін у справі Горішнього Шллеска й остаточно причиниться богато до справедливої полагоди сього питання.

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕВОДИТЬ У СЕБЕ ПОВНЕ РОЗОРУЖЕННЄ.

БЕРЛІН, 20. мая. — Німецьке міністерство оборони видало строгі розпорядження про розорученнє, згідно з умовами, які аліянти передали німецькому правительству в лондонському ультиматі.

Розпорядок наказує зложити все оруже й амуніцію, яка є зібрана в якихнебудь складах.

З Мінхен (Монахіюм), головного міста Баварії, доносять, що баварське правительство згодилось таксамо як і федеральне німецьке правительство на переведеннє розоруження. Баварське правительство розпустить навіть охоронну поліцію, звану „Айнвонервер" (оборона мешканців).

Телеґрама до тутешньої ґазети „Теґліхе Рундшав" доносить, що баварське правительство вже цілком не робити-ме жадних трудностий при розорученню і сповнить всі аліянтські умови.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РОЗОРУЖУЄ ВІЙСКОВІ ЧАСТИНИ, ЩО ВИБИРАЛИСЬ НА ГОРІШНІЙ ШЛЕСК.

БЕРЛІН, 20. мая .— Німецьке правительство постановило розоружити всі війскові частини, які зібрались були над шлеською границею з метою перейти на Горішній Шлеск боронити тамошнє німецьке населеннє перед польськими „повстанцями".

Одначе на Горішньому Шлеску є ще німецькі добровольці, які є готові до оборони нападеного польськими „повстанцями" німецького населення.

ФОШ ЗАПОВІВ БУВ ВІЙНУ ЗА ГОРІШНІЙ ШЛЕСК.

ПАРИЖ, 20. мая. — Французький маршал Фош предсказав 2 роки тому, як Рада Чотирох рішила установити плебісцит на Горішньому Шллеску, що ізза того прийде до війни.

Він сказав:

„Се найбільше небезпечна постанова в цілому договорі. Вона безумовно доведе до війни".

Тоді таксамо я кі тепер Франція підпирала домаганнє Польщі, щоби їй віддати цілий Шлеск.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Америка в аліянтських радах

Недавно президент Гардинґ заявив був в ноті до аліянтської Найвисшої Ради, що Злучені Держави візьмуть участь в аліянтських міжнародніх радах, висилаючи своїх представників до Найвисшої Ради, до Конференції Амбасадорів і до комісії відшкодовань.

Найважнійшим з тих зборів з Найвисша Рада, зложена з премієрів головних аліянтських держав, яка виконує власть екзекутивну, передану їй мировою конференцією.

В сій Найвисшій Раді була й Америка заступлена. Але коли сенат Конґресу у Вашинґтоні відказався потвердити версальський мировий договір, американський представник відтам усунувся.

Тепер же президент Гардинґ заявив, що американський амбасадор в Лондоні, полковник Гарві, заступати-ме його в Найвисшій Раді. Тесаме повторив Гарві в Лондоні і його щиро привитано з поворотом до сього збору.

Однак пізнійше виринуло питаннє, чи він там буде тільки прислухуватись, що другі говорять, чи теж і самий забере голос при рішанню справ. Державний секретар Гюз у відповідь польському послови, князеви Любомірському, заявив, що він не мішати-меться до справи Шлеска, бо се чисто европейська справа. Але вже на другий день додав до того поясненнє, що американський амбасадор не буде на Найвисшій Раді лише прислухуватись, коли вирине спір, або колиб справу мала Найвисша Рада так полагодити, що се було-б небезпечне для мира на будуче.

Ся друга заява державного секретаря Гюза має велике значіннє, бо вона вказує, що Америка не вирікається свого рішаючого голосу в справах, що стоять у звязи з мировим договором.

Насл дки війни.

Вже богато наговорено про причини злочинів, що немовби филею ідуть по всіх Злучених Державах, а передовсім по великих містах. Наговоривши про се суспільне нещастє богато дурниць, ріжні самопокликані реформатори стали дораджувати ріжні лікарства. Послідними часами стало дуже популярним домагатися дуже острих кар на ріжних рабівників та убийників, від яких аж кишить по Ню Йорку та Шікаґо. Навіть нюйорське товариство правників виступило недавно з резолюцією за розширеннєм кари смерти на ріжні злочини, які досі сею карою не каралися, похвалюючи се як средство на поширеннє злочинів.

Доперва учасники послідної конференції товариств поправи, що тепер відбувається в Ню Йорку, мали відвагу і досить здорового розуму сказати належите слово про пошесть злочинів в Америці. Один з нюйорських суддів підчеркнув, що пошести не можна лічити, як довго не знається її причини. Тому не ліками треба заниматися, а шуканнєм причини злочинів. На його думку, причиною пошести злочинів являється війна і повоєнні умови, а передовсім безробіттє.

Війна привела зі собою ідеалізованнє, вихвалюваннє безпощадного нищення майна, добутку, чоловіка; війна розбурхала примітивні, первісні інстинкти, котрі людину наближають до звірини: чувство страху, пімсти, знищення, кровожадности, розбою, войовничости; вона підняла на престіл такі прикмети чоловіка, які, перетривавши до мирного часу, мусять завести людий на дорогу злочинів, а за тим до вязниці. Звірські інстинкти буджено в людях всіми силами суспільности, тому й треба їх тепер всіми силами суспільности душити. Кара тут не богато поможе; наука може більше зробити, як кара.

Повоєнні обставини, місто завернути людий до мирного життя, мусіли лише роздражнити розбурхані воєнною аґітацією інстинкти. Люди, що безпощадно нищили других людий, в імени великих ідеалів, мусіли дізнати поважного удару для свого ідеалізму, коли по повороті до ріднього краю побачили, що й тут не все в такім порядку, як вони сподівалися. Неодному з бувших жовнірів стала перед очима уся безглузність його великої жертви, коли він побачив, що кров його товаришів не принесла обіцяного йому порядку і кращого ладу у світі.

До того всего страшне американське безробіттє! Статистика виказує, що всяке безробіттє потягає за собою збільшеннє числа злочинів, особливо проти приватної власности; безробіттє усе потягало за собою збільшеннє числа крадежий, рабунків, вломів. Щож доперва сподіватися від безробіття, коли безробітними опинилися ті, що свою кров проливали на побоєвищах у всіх закутинах світа? Вже се само, що тисячі і сотки тисячів людий навчилося обходити з оружем, може в певних случаях стати суспільною небезпекою.

Серед таких умов кликати за острими законами, за помноженнем кари смерти, за катом може хиба божевільний або демаґоґ. Хочби післати на елекричне крісло кождого найменчого виновника, то сим злочинів не викоріниться. Злочинці не бояться лютих кар. По всіх поступових державах закидають лячні кари як невідповідальне средство, подібно як по школах закидають бук як спосіб навчання. Найкращим лікарством на злочини се усуненнє причин злочинів: воєнної погорди до людської власности та життя; справедливість для усіх гноблених; та зарадженнє безробіттю.

ЩО ДУМАЄ РОБИТИ ПРАВИТЕЛЬСТВО УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕПУБЛИКИ.

(Від власного кореспондента).

Заява кабінету Прокоповича. — Приготовання до повстання.

Я вже доносив про реорґанізацію кабінету Української Народньої Републики.

Новий президент кабінету, Вячеслав Прокопович, виголосив на 18. повнім засіданню Ради Републики в Тарнові програмову заяву, в якій означив теперішні політичні погляди кабінету ось-як:

„Правительство твердо стоїть на тих принципах, які скристалізувалися у складнім процесі відбудування наої державности і за краєугольний камінь своєї діяльности визнає отсі основи: самостійність української Народньої Републики, — парляментарний лад та демократичний устрій, — рівноправність усіх національностий, які живуть на Україні, на підставі істнуючих законів, — забезпеченнє основних інтересів робітничхи та селянських мас, — засаду, що земля має належати трудовому селянству, — і той принцип, що єдиним державним центром являється центр, в якого державній системі мають своє місце Рада Републики як верховний орган народньої влади і Симон Петлюра як голова держави в даний мент".

Не буду розглядати подрібно принципів, проголошених Прокоповичем, бо вони означені так загально, що в них можна вложити всякий зміст: і такий, на яких опирається капіталістична републикa прим. Франції, і такий, який вкладала в будову Української Народної Републики Центральна Рада й опісля Директорія. Отже все залежить від того, який зміст думає вложити правительство Української Народньої Републики в свою заяву.

А для того, щоб воно могло вложити в неї якийсь зміст, треба, щоб воно вернуло на Україну й почало там будувати українську державу.

Завважу тільки одно: Доки Петлюра, Рада Републики і кабінет Прокоповича сидять в Тарнові, доти вони можуть себе вважати „єдиним державним центром Української Народньої Републики", бо обставини склалися так, що тільки вони являються продовженнєм традиції Української Народньої Републики.

При сім хочу з як найбільшим натиском зазначити, що такий стан є для справи української державности **дуже некорисний.** Було би богато ліпше, коли-б ми мали державний центр (хоч-би й поза границями України), який гуртував би кругом себе **все** українське громадянство і через те мав би потрібну повагу в **цілого** українського народу. Про державний центр в Тарнові не можна сього сказати.

І тому, коли-б сьому центрови справді пощастило вернути на Україну, першою його задачею повинно бути: **дати почин до утворення дійсного державного центра, опертого на волі українського народу, й уступити місце сьому дійсному державному центрови.** Ані Рада Републики „як верховний орґан народньої влади" ані Симон Петлюра „як голова держави в даний мент" не можуть бути, опираючися на дотеперішніх основах, **постійними елементами** української державности.

Коли в Тарнові се розуміють, то добре; коли ні — то дуже зле.

* * *

Очевидно, доки Петлюра, Рада Републики й кабінет Прокоповича сидять у Тарнові, доти все висше сказане має тільки **теоретичне** значіннє.

Головне питаннє: чи той державний центр, який знаходиться в Тарнові, мати ме змогу вернути на Україну і яку ролю він там відіграє?

Я вже доносив про відозву Ради Републики і відозву Головного Отамана Петлюри до українського народу. З тих відозв треба вносити, що Головний Отаман Петлюра готовиться до воєнного походу на Україну, де думає опертися на місцевих повстаннях проти радянського правительства.

Тепер Головний Отаман Петлюра видав нову відозву, на якій крім нього підписаний також шеф його штабу Юрко Тютюник, який сам був довший час провідником більшого відділу повстанців.

Відозва звертається до населення України з закликом припинити всі місцеві повстання і заповідає зробленнє одного великого зорґанізованого повстання, яке підніметься від разу на всій Україні і мов буря змете „большевицьких катів". „Зараз провадиться велика підготовна праця по орґанізації майбутнього повстання". Коли вона покінчиться, „буде виданий наказ про повстаннє, де буде сказано, що й кому треба робити. А поки-що готуйтеся до бою. Ні одного неорґанізованого вибуху. Чекайте наказу".

Петлюра очевидно числить на те невдоволеннє з большевицького режіму, яке панує на Україні і знаходить вислів у численних повстаннях. Те невдоволеннє має національні й соціяльні підстави. Доси не вдалося обняти його в орґанізаційні рами й надати йому державно-творчу силу. Чи се вдасться тепер, годі сказати.

Гайдельберґ, 12. цвітня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

КЛИМ ПОЛІЩУК.

ОЗЕРО КНЯЗЯ.

(Волинська леґенда).

Була цвіла краса, —
Навколо сни стелилися, —
Як падала роса,
То сосни їй молилися...

Сміялися небеса,
Визорювалися зорями,
Така то краса,
Що вимріяна борами!...

У борах дроворуб
Кохавсь собі із феями
І марив сонний дуб
Засипать їх лілеями...

Не раз, не два, в ночі,
Як сни на землю клалися,
Окаті пугачі
Красою милувалися...

Тоді-то в нетрях жив
Таємний князь невідомий,
Який в лісах блудив,
Як сон, мотив несвідомий...

Цей князь красу кохав, —
Краса-ж для всіх є вірою, —
І все, що в серці мав,
Єднав він в пісні з лірою...

І враз настав злий час,
Прийшла з полів хуртовина
І вмерла тихо, враз
Краса, чуттям наповнена...

В розпуці зойкнув князь,
Блукаючи під Мозиром:
— Моя з красою звязь
Заблисне срібним озером!...

Спіткнувся князь і впав, —
Полісся зчудовалося! —
Ще князь з землі не встав,
Як озеро розлялося...

Волинь з минулим звязь. —
В ній озеро з озер, —
Живе в нім давний князь
З красою й дотепер...

1921 р. 21. IV. м. Луцьк.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ЗАЯВА

ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЯЛЬНОЇ ҐРУПИ В СПРАВІ ВИСТУПУ ГАЛИЧАН І БУКОВИНЦІВ ЗІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ.

Отсим маємо честь подати до відома, що ціла Західно-Українська Територіяльна Ґрупа В. Н. Р., на підставі ухвали з дня 19. цвітня 1921 року, однодушно і без виїмків виступає з нинішним днем з Всеукраїнської Національної Ради і відкликає з неї також всіх уроженців своєї землі, які знайшлися в тій Раді з титулу своєї приналежности до Міжтериторіяльних Організацій: як Жіночий Союз і Ліга Обнови України. Тим самим з нинішним днем перестає істнувати Всеукраїнська Національна Рада.

ПРИЧИНИ:

Перші **поважні** непорозуміння між територіяльними ґрупами Західної і Східної України почалися в половині лютого б. р., коли Призідія В. У. Ради почала несклинувати засідань, неподаючи нам жадних причин. Довший час наші представники в Президії і Виконавчім Комітеті Ради інтерпелювали **безуспішно** про причини такого стану. Нарешті оказалося, що в нутрі політичних груп Великої України назріває якийсь плян, котрий його автори закривають найбільшою таємницею.

Дня 4. марта б. р., зажадали деякі члени Наддніпрянської Ґрупи як найскоршої висилки делеґації В. Н. Ради до Франції, не подаючи конкретних справ, з якими та делеґація малаб їхати в Париж і заслонюючися тим, що це булаб інформаційна делеґація. По довших нарадах зложила Західно-Українська територіяльна Ґрупа з того приводу дня 18. марта б. р. устно спрецизовану відтак на письмі слідуючу заяву:

„Всеукраїнська Національна Рада має в практичній своїй діяльности супроти власної суспільности витворювати при помочи відозв, власних видавництв, пресових органів і всякою письменною і устною пропагандою одноцілу для цілого українського народу і всіх його державних територій національну державницьку і політичну — ідеольогію, намічувати і визначати нові шляхи боротьби українського народу за свою волю, державну суверенність і соборність та нові напрями практичної, політичної і державно-творчої праці, як також впливати всіми можливими способами на узгіднення діяльности всіх українських державних центрів з приявленими нацією через її організації національно-політичними і суспільними струями.

Відповідно до всіх проявів громадянської думки української суспільности має Всеукраїнська Національна Рада бути рівночасно супроти зовнішнього політичного світа висловом Волі Українського народу та тим самим виразником політично-громадянської думки українського народу, що до всіх політично-національних, суспільних, громадянських і державницьких питань та виявляти кожночасно становище українського громадянства у всіх тих питаннях.

Всеукраїнська Національна Рада одначе не може і не сміє як громадянська і Всеукраїнська Організація в якій небудь формі встрявати в практичну державну політику котрої небудь української державної території та мусить уважати одиноко компетентними до сього українські державні центри.

Вже з тих прінціпових причин не може Всеукраїнська Нац. Рада підняти в справах державного будівництва безпосередно яких небудь самостійних дипльоматичних заходів перед решаючими чинниками чужих держав і ограничитися мусить з одної сторони до помічної ролі в тім напрямі, а з другої сторони до впливання на державні українські чинники, щоб вони в певнім, волі українського громадянства відповідаючім, напрямі підняли у зовнішній своїй політиці потрібні кроки і заходи.

Помічна роль В. Н. Р. в тім напрямі виявилася вже в її резолюціях з 12. лютого б. р., а для евентуальної активної дипльоматичної її діяльности доконче вимагане повне порозуміння з державними українськими чинниками, що до тих чи иньших того рода заходів В. . НРади. Ізза недостачі сього порозуміння або незгідности що до форми і напряму тих заходів мусять з природи річи відпасти всякі того рода заходи зі сторони В. Н. Ради, бож вона чисто громадянська а не державна установа, а остає їй на сей випадок лише виява її поглядів і оцінка та критика дипльоматичних заходів українських державних чинників, як також впливання на їх напрям.

Тому то вже для сим елементарних засад державно-творчої діяльности неможливою являється висилка з рамени В. Н. Ради проєктованої делеґації до Ліґи Народів і рішаючих чинників держав Антанти.

Виключно манїфестаційний і інформаційний характер сбої делеґації, — який хочеться їй надати — не може усунути поданих висше вимог з тої причини, що з всякими інформаціями звязана конечність виявлення стисло означеного становища до поодиноких державних питань і тому мусілоби вже поперід наступити повне з'ясування становища всіх трьох державних центрів до самої делеґації і всіх засадничих, державних питань, який приходилось би тій делеґації перед державами світа порушити.

Те мусілоби тимбільше наступити, що міжнародні і внутрішно державні обєктивні обставини, серед яких приходиться ділати українським державним центрам, для них не однакові, а з внутрішно-політичних причин і в інтересі державно-творчого будівництва муситься дуже пильно уникати всяких можливостий непорозумінь з українськими державними чинниками, як також уникати евентуального розбиття самої української суспільности на ріжні поборюючі себе взаїмно політичні табори.

Такі можливости заходять особливо що до Вел. України, яка під впливом подій найшлася саме у фазі перетворювання державного центра в напрямі демократії і парляментаризму, та у фазі усування всіх тих шкідливих для українського державництва взагалі, а для прінципу соборности інтеґральности всіх українських земель прямо погубних політично — державних ліній і метод державно-творчої діяльности взлуці з усуненнєм від керми У. Н. Р. всіх виновників теперішнього лихоліття.

Доки сей процес не покінчений, — в якому слід В. Н. Раді своїм громадянським авторітетом допомагати і його прискорити, мусить В. Н. Рада поминати все те, що в чім небудь моглоб його спинити або перервати. Ще більше мусить В. Н. Рада уникати всякої такої акції, якаби в своїх наслідках довести могла до вмішання чужих державних чинників в сю справу та наразити навіть саму суверенність У. Н. Р. на небезпеку. А така небезпека заходить тимбільше, що до хвилі остаточного покінчення сього процесу перетворювання державного центра У. Н. Р., чужі державні чинники, що негативно ставилися до непереформованого державного центра, ще не знають, кого уважати управненим до виконування верхавної влади і заступництва У. Н. Р. на зверх.

З огляду на те, що сподівана поміч держав Антанти в імя береження суверенности Вел. України мусілаб йти через і на руки державного центра і тим самим питання сього центра, його політичної лінії, його складу вирости мусить на прінціпіяльне питаннє при пертрактаціях і розговорах делеґації В. Н. Ради перед чужими чинниками, конечним являється, щоб поперід уформлений був остаточно державний центр У. Н. Р. і з'ясовані ним прінціпові напрями його державно-творчої діяльности, його політичної лінії і т. д.

Передвчасне вислання делеґації В. Н. Ради моглоби, а з огляду на всю постановку і спосіб приготування сьої делеґації, мусілоб в теперішній хвилі принести лише шкоду українській державній справі, бо користи, якіб вона могла дати не булиб ніяк в силі зрівноважити шкоди якаби вийшла.

Приготування до поїздки сеї делеґації вийшли від поодиноких членів Призедії і Виконавчого Комітету В. Н. Ради, в конспіративний спосіб, без відома і апробати Президії і Вик. Ком. Ради. Мимо жадань і інтерпеляції галицького члена президії, першого місто голови Ради п. др. Романа Перфецького несклинувано від дня 12. лютого до 4. марта засідань Президії Всеукраїнської Національної Ради, чим унеможливлено всяку акцію президії. Діялося це тоді, коли рівночасно члени Президії, голова і другий місто голова Ради, Сенатор Шелухин і ґенерал Ґреків, та деякі члени Виконавчого Комітету вели переговори будьто безпосередно з представниками й політичними агентами чужих держав, будьто посередно приготовляли акцію через деякі особи в Парижі. Все те ділялося без відома і апробати президії і Виконавчого Комітету Ради. В тім часі був ґенерал Ґреків, б. вожд галицької армії, у Варшаві і вів там політичні розмови з французьким представником на весь Схід Европи, також без відома Президії. Доперва по його повороті з Варшави скликано засідання Президії Ради, на якім ні він ні голова Ради не подали Президії до відома змісту і вислідів їх політичних розмов зі сторонними чинниками, або їх аґентами. На інтерпеляцію галицького члена Президії про потребу застанови президії над пляном практичної діяльности Ради, з окрема також у відношенню до зовнішнього політичного світа, — відложено сю справу „на пізнійше". Мимо того тогож таки дня на засіданню Виконавчого Комітету вніс п. Макаренко в порозумінню з п. сенатором Шелухином і ген. Грековим позачергово нагли внесення на негайне вислання від В. Н. Ради делеґації і то в певно означенім складі і лише до одної з держав Антанти, іменно до Франції. А сталось це і без попереднього поінформування і порозуміння з всіма партіями так як Вел. України як Галичини, крім одної партії соц. самостійників.

Вибрана для обговорення справи вислання сеї делеґації комісія Виконавчого Комітету ствердила при тім розбіжність поглядів представників поодиноких партій Ради на одно з принципових питань, а саме що до способу поведення делеґації в справі державнього центра У. Н. Р., а з окрема головного отамана С. Петлюри і його правительства. Рівночасно вісти з Парижа ствердили, що приготовна акція, яка велася досі в Парижі підготовила у французькім ґенеральнім штабі якусь мілітарну комбінацію, злучену стисло з особою ґенерала Ґрекова.

Ті всі акцесорії в справі поїздки делеґації в злуці з виявленим через політичних агентів Франції становищем Франції, що до створення для чинної акції в українській придніпрянській справі евентуального провізоричного правительства поза правительством Петлюри, вказують наглядно на велику небезпеку, якаб могла виникнути з поїздки делеґації В. Н. Ради до Парижа. Супроти того рода приготовань в Парижі делеґація В. Н. Ради стрінулабся з певними заздалегідь вже приготованими державно-конструкційними і політично-орієнтаційними концепціями. Маючи в складі своєї делеґації тих членів Призідії і Виконавчого Комітету, які безпосередно чи посередно в тих приготованнях брали участь, делеґація опинитися могла в такім положенню, що або проти своєї волі втягнулабся в чинну державну політику, до якої В. Н. Рада, як громадянська організація, не має права, або закінчилаби свою акцію внутрішним розбиттєм і публичним скандалом. Сю небезпеку побільшує ще та обставина, що в делеґації малиби брати участь члени Ради, котрі ріжно задивляються на справу перетворення державного центра У. Н. Р. і на инші важні справи.

Одні уважають, що член б. Директорії і головний отаман С. Петлюра повинен бути усунений від виконування всіх репрезентаційних державних функцій, яких небудь атрибутів Верховної Влади та ужитий в иншій незверхницькій царині державного будівництва, а то з огляду на негативне відношення до нього чужих державних чинників і з внутрішно державних причин, а премієр кабінету міністер Андрій Лівицький мавби бути позбавлений керми У. Н. Р. і усунений від державно-політичного життя взагалі. Ті члени наміченої делеґації уважають, що доки ті головні виновники варшавських договорів і дотеперішних руїнницьких метод державного будівництва остають при кермі державного центра Великої України, процес перетворення сего центра недокінчений і мусить покінчитися в інтересі державної справи їх усуненнєм. Другі члени наміченої делеґації не бажають ще під цю пору того рода розвязки справи. Через сі ріжниці думок, яких заступлені в Раді придніпрянські партії не зуміли ще досі усунути, як також істнуюча між ними незгода що до тактики в тій справі перед чужими державними чинниками, мусівби з хвилею видвигнення сього питання зі сторони тихже чинників наступити явний конфлікт між самими членами делеґації, розбиття їх на два ворожі табори і еще оден публичний скандал в Парижі.

Сі обєктивнені дані промовляють проти висилки делеґації від В. Н. Ради, а то тим більше що також внутрішні причини, з огляду на завдання Ради, промовляють проти висилки такої делеґації в теперішнім степені розвою В. Н. Ради. Вона не спромоглася ще на повну внутрішну консолідацію і не випустила ще досі ні одної відозви до народу, хоч Загальні Збори ухвалили ще 12. лютого концепт відозви.

При такім її внутрішнім стані ніяк не може поривати́сь вона на кроки, котрі моглиб їй пошкодити, або в чім небудь зразити до неї ширші круги власного громадянства, або захитати навіть її істнування.

Західно-українська територіяльна секція заявляючися задля тих всіх причин проти висилки делеґації до чужосторонних держав з рамени В. Н. Ради супротивилась висилці делеґації на засіданнях 18. і 29. марта 1921 р."

Рівночасно домагалася західно-українська територіяльна група від Президії і Виконавчого Комітету Ради, щоби приступити до реальної громадянської й організаційної діяльности. В тім напрямі речники нашої групи поставили так на Президії як і на Виконавчім Комітеті ряд внесків а з окрема внесок на приєднаннє дальших громадянських організацій до Ради, скликання реґулямінової комісії в ціли доповнення статута Ради, внесок на вибір фінансової комісії, подаючи

при тім подрібний плян фінансовий, внесок на установлення по ріжних осередках власних комітетів Ради, що ділалиби в її дусі і т. п.

Побіч тих організаційних внесків подала галицька територіяльна ґрупа наглі внесення в найважнійшій области діяльности Ради, а то: практичного зясування становища українського громадянства в конкретних національних справах і сучасного становища українського народу на поодиноких його землях. З осібна домагалися, щоб Виконавчий Комітет Ради підняв послідовну оборону українського народу в тих справах по думці плятформи і основних резолюцій Ради з 12. лютого б. р. В тім напрямі поставила західно-українська територіяльна ґрупа а рівночасно також народна партія Великої України устами своїх речників пп. Д-ра Романа Перфецького і Андрія Жука наглі внесення в справі рижського договору і в справі застрашаючої винародовляючої і кольонізаційної акції Польщі на Підлясю, Полісcю, Холмщині, Волині і Східній Галичині.

На жаль останні засідання Виконавчого Комітету В. Н. Ради виявили недостачу всякої можности для практично їдіяльности Ради. Крім одного представника народної партії, Придніпрянця п. Жука, всі инші речники придніпрянських партій в так пекучих під сю пору українських національних справах як оборона мордованого, катованого і насильно денаціоналізованого Польщею західноукраїнського населення та рішучого протесту проти начальної кольонізації, Холмщини, Підляся, Волині і Східної Галичини, заняли становище виміренe проти наглости тих внесень проти вибору комісії, котраб прийшла на слідуюче засідання Комітету з рішучим протестом проти страшної мартирольоґії українського народу під польською окупацією. Щоби тим певні ще наглість тих справ убити заявилися всі ті речники придніпрянських партій за виступленнєм з такими протестами доперва по попереднім розслідженню комітетом положення українського народу під польським, большевицьким, румунським і чеським правлінием, зазначуючи між иншим, що мимо також відбуватись має нагальна кольонізація Прикарпатської України! Доперва згодом згодилибся приступити до видання енунціяцій в тих справах і то лише рівночасно проти тих всіх окупаційних режімів, а не проти одного з них зокрема. А до того ще атмосфера, яку витворило було в Раді поставлене внесення на висилку делеґації від Ради до Франції і форсуванє її ще й досі зі сторони цілої придніпрянської ґрупи мимо всіх представлень нашої ґрупи, спричинила того рода внутрішню ситуацію в Раді, що та співпраця, бодай на певний час, являється неможливою.

Завзяте домагання спеціяльно соц. самостійників, котрим галицькі представники, на жаль, спеціяльно довіряли, щоби негайно вислати до Франції делеґацію, якої головною особою хотіли вони зробити ген. Ґрекова, зрозуміли вповні представники західноукраїнської територіяльної ґрупи щойно з моментом, коли нарешті дня 16. квітня ц. р. инші придніпрянські партії виявили конспіративний крок, якого допустилися на власну руку і в найбільшій таємници перед Радою містоголова Ради ґен. Ґреків і члени Виконавчого Комітету пп. І. Кривецький і О. Макаренко в спілці з нечленом Ради Д-р Опанасом Андрієвським, членом б. Директорії У. Н. Р. Сама вість про такий **безпримірно погубний факт** потрясла всіми політичними кругами галицької суспільности до тої міри, що нема на тепер і мови про яку небудь психольоґічну можливість дальшої співпраці обох складових груп Ради.

Загал політичних галицьких кругів уважає такий крок ганебним політичним **шантажом і зрадою** як галицької справи в-момент, коли вона наближається до вирішення, так і плятформи Ради і соборницької ідеї.

Поминаючи саму декларацію з дати Відень 14. марта б. р. і повновласти з тої самої дати, вже сам факт переговорів з Польщею пп. Ґрекова, Андрієвського і Кривецького членів В. Н. Ради а навіть Президії і Виконавчого Комітету Ради — без відома і проти виразної волі В. Н. Ради, являється ярким надужиттем довіря і наданого тим панам становища в Раді, що вже само про себе робить дальше істнування Ради неможливим, з осібна з тої причини, що не дасться провірити, як далеко дійшли ті переговори з ріжними чужо-сторонними державними чинниками супроти всьої таємничости і конспіративности цілої акції.

Хоч галицькі і буковинські члени В. Н. Ради здають собі справу з того, що в тім случаю не заходить яка небудь співвина придніпрянських партій, то одначе не маючи надії на те, щоби витворена тими і иншими фактами зневіра в можність дальшої співпраці могла вскорі уступити, та не бажаючи в так безнадійно важкій атмосфері тратити громадянські сили в безплідним дальшим удержуванню Ради при життю, західно-українська територіяльна ґрупа числячися з одноодушною опінією свого громадянства, змушена виступити з В. Н. Ради і узнати її з тою хвилею за неістнуючу.

Робимо се з болем серця, але мусимо зробити.

Се вже **пятий раз** дістали ми ніж у плечі: після Курдиновських, Пилипчуків, Андріїв, Левицьких — прийшли Ґрекові й Макаренки. Важко приходиться се нам перенести тим більше, що в будову всеукраїнської установи, якою являється Всеукраїнська Національна Рада вложили ми добру волю і незвичайно богато щирої праці.

Одначе живе сумління народне, що відозвалось в тих придніпрянських ґрупах, які виявили ці заходи чи кроки пп. Ґрекова і тов. каже нашій територіяльній ґрупі в тій важкій хвилі нової незавиненої нами розлуки леліяти надію, що не лиш ми самі, але з нами всі здорові політичні чинники Великої України підіймуть негайно всякі можливі кроки для відвернення від українського народу сеї ґрізної небезпеки, яка на всякий случай нависла над державним питанням Західно-Української Народної Республіки. Таким чинним співділанням з нашими політичними чинниками створиться в будучности пригоже підложе під нове, цінкійше і тревалійше зеднаннє всього громадянства всіх державних українських територій у новій всеукраїнській громадянській організації і заглаїться прогалина, яка оце поновно повстала між братами.

Повна вазімна льояльність, нешкодження собі і діла, позитивні діла а не слова зеднати зможуть нас знова для спільної праці духового, політичного і державного обеднання.

Відень, 20. квітня 1921 р.

ЗА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКУ ТЕРИТОРІЯЛЬНУ ҐРУПУ:

Президія:

Д-р Роман Перфецький в. р., голова,
Д-р Осип Назарук в. р., містоголова,
Д-р Лука Мишуга в. р., секретар.

Члени Виконавчого Комітету:

Проф. Д-р Стан. Дністрянський в. р.
Д-р Ярослав Подляшецький в. р.
За ґрупу Української Трудової Партії:
Лев Левицький в. р.
Проф. Гриць Микетей в. р.

За ґрупу Української Радикальної Партії:

Володимир Рудницький в. р.

За Селянсько-радикальну Ґрупу:
Д-р Кирило Трильовський в. р.

За Представництво Буковини:
Ілля Семака в. р.
Д-р Лев Єх в. р.

НЕСОВІСНІ ПУБЛІЦИСТИ.

В 23-тім числі „Свободи" (з 5. червня 1913 р.) находяться на стороні 10-тій ось-такі два вірші під одним заголовком:

„Наші браця".

Хто сипле громи
W kosciele z ambony,
Зубами скрегоче —
Чогож то він хоче?!
Інфула голову
Його прикрашає
А в серци чортівська
Ненависть палає.
„To sługa pański"
Братерство голосить
У Бога для Руси
Загибели просить!!!
Та Русь від носа
Йому показала:
Biskupie-jołupie,
Для вас Русь пропала!

Пшик.

„Kochajmy się!"
Ляшок шепче
Вкраїні до уха,
А сам ножа витягає
З заду зпід кожуха.
— Ой не здуриш мене, Ляшку,
Ми ся вже кохали,
Та з кохання твого, Ляшку,
Русь рабиня стала.
Вже прийшов час тобі, Ляшку,
З Москалем дружити;
А Вкраїні-сиротині
Час для себе жити.

Пшик.

Під сими віршами є така замітка:

Від Редакції: До отсих двох віршів прислав був шан. автор дві гарні ілюстрації, але — на жаль — з них не можна було зробити клішів, бо нарисовані були не тушом (Indian ink), але кольоровим атраментом.

Ґазетка „Дніпро", орґан української греко-православної церкви в Америці, яка виходить у Трентоні, Н. Дж., у своїм 1-шім числі (з 12. мая 1921) передрукувала оба висше наведені вірші, але зробила з них лиш один вірш і викинула підписи „Пшик" та редакційну замітку „Свободи". На самім споді написано: (Передрук з „Свободи", ч. 23, 1913 р.).

Кождий розумний чоловік, прочитавши оба ті вірші, зрозуміє, що вони писані на адресу україножерних та зрадливих Ляхів, а особливо на адресу страшного ворога Українців, польського арцибіскупа у Львові, Більчевского. Не можна подумати, щоби тенденції таких простих віршів не зрозуміли публіцисти згаданої ґазетки „Дніпро". А одначе вони у своїй безпримірній злобі поважилися під заголовком тих віршів написати ось-такі провокаторські слова: „Чемна присвята уніяцькому митрополитови ґрафові Шептицькому".

Читаючи вірш „Наші... браця" в ґазетці „Дніпро", мається враженнє, що в 23-тім числі „Свободи" з 1913 року був надрукований не тільки сей цитований вірш, але і ся огидна „присвята", яка намагається збезчестити нашого галицького митрополита.

Яко відвічальний редактор тої „Свободи", з якої ґазетка „Дніпро" вірш п. з. „Наші браця" перепечатала, я отсим протестую проти **такого** перепечатування, а несовісність і нелюдяність видавців та редакторів ґазетки „Дніпро" піддаю під осуд усій нашій суспільности, яка — я твердо вірю — наклеймує як слід каригідних злочинців.

Осип Стеткевич.

У ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТИ.

Деякі з Українців, котрі купили собі календар мого видання на 1921-ий рік п. з. **„Дніпро",** питаються мене в листах, чи се я заложив ґазетку п. з. **„Дніпро"** в Трентоні, Н. Дж.

У відповідь їм заявляю, що я з тою ґазеткою „Дніпро" нічого не маю спільного і вважав би собі за ганьбу мати з такою кацапською ґазеткою щонебудь спільного.

Скажу тільки, що мені, і гадаю кождому Українцеви, прикро, що видавці сеї шмати надуживають славного імени українського Дніпро для своїх поганих цілий. Радше узяли-б назву **Нева,** імя тої гнилої ріки, над якою цар Петро був побудував мертвий нині Петроґрад.

Джерзи Сити, Н. Дж., 20 мая, 1921.

Йосиф Сілецький,
видавець календаря „Дніпро".

ВСЯЧИНА.

Від чого повстає вітер?

Як що держати над полумям або над нагрітою піччу на дуже легенькій ниточці шматочок тоненького паперу, то папір підлетить угору. Причиною сього зявища є нагріте повітря. Тепле повітря лекше від зимного і тому підіймається в гору.

Як що поставимо скляний цілиндер на двох деревяних підставках над свічкою, що горить, то привязаний до нитки шматок паперу, який ми держимо над цілиндром, ще з більшою скорістю (швидкістю) піднесеться до гори.

Пустім біля спідньої відтулини цілиндра дим; по його руху ми докладно взнаємо, що є якийсь рух, котрий заганяє його до цілиндра. Сірник запалиться вгорі цілиндра, а внизу ні. Коли тепліше повітря підіймається в гору, то знизу підходить на його місце зимніще повітря; повітряний рух, що повстає від сього, зветься протягом.

З сього явища ми часто робимо ріжний вжиток: лямпове скло, комини від печей мають на меті допроваджувати відповідну кількість повітря, щоб удержати як слід горіння. Під час звичайного палення повітря кімнати ціркулює (кружить) в печі і так огрівається все повітря в кімнаті.

Через нерівномірне нагріття поверхні земної кулі і повітря повстають повітряні струї, що і звуться вітрами. В вищих верствах атмосфери повітряні струї йдуть з теплішої околиці до холоднішої, а в нижчих верствах навпаки вітер тягне з зимнішої до теплішої. Що до напряму, то вітер називаємо по тій стороні світа, звідки він віє; напр., вітер західний віє із заходу; північний віє з півночи (на Україні його називають Москалем, бо він віє з Московщини).

З огляду на властивости вітрів ми їх поділяємо на зимні і теплі, вохкі і сухі; крім того ми розріжняємо вітри правильні і неправильні. До перших належать вітри на суші і на морі, в краях надбережних і пасати, що повстають в тропічних (горячих) країнах; а до других належить більшість місцевих вітрів. Через зустріч двох вітрів з протилежними напрямами повстають вихри (гураґани), котрі деколи мають страшну силу.

Що се таке воздушне марево?

Пустімо в темну кімнату скрізь малу шкалубину в віконниці промінь світла так, щоб він під кутом падав у воду в прозорій посудині; тоді побачимо, що промінь світла змінює свій напрям при вході в воду; він заломлюється. Відхиленнє падаючого під кутом проміння від свойого напряму підчас перехода з одного середовища в друге зветься заломленнєм світла.

Коли промінь, що падає похило, переходить з рідшого середовища до густійшого, то заломаний промінь наближується „до впадниці" (до простопаду); навпаки, коли промінь переходить з густійшого середовища до рідшого, напр. з води в повітря, то промінь віддаляється від впадниці і ми говоримо, що він заломлюється „від впадниці".

На заломленню світла полягають ріжні явища. Похило занурена в воду палиця виглядає мов заломлена. Вода в посудині здається мілчою, як в дійсности. Коли спідні верстви повітря значно густійші, ніж верхні, то часом бачимо, що предмети (будинки, ряди дерев, скелі), котрі лежать поза обрієм, виринають на короткий час понад обрій. Такі зявища звемо повітряним маревом.

Таке марево трафляється передовсім в горячих краях, в котрих воздух дуже часто сильно згрівається. Кождий з нас чував певно про те, як марево глумиться над подорожними. Бувало змучений довгою дорогою, змордований браком води подорожний бачить перед собою чудову оазу, себто маленьку оселю на пустині, де є і їда і вода. Він прискорює кроку, він видобує останки сил, щоби добитися до неї. Але тяжке розчарованнє жде його; за якийсь час гарний образ оселі з чудовими тінистими пальмами і ставками розпливається у воздусі безслідно; подорожний остає на горячім піску, на страшній спеці, виснажений та ще більше змучений скорим ходом до облудного марева.

ЛЯХИ ДОПУСКАЮТЬСЯ СТРАШНИХ РЕЛІҐІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ НАД УКРАЇНЦЯМИ НА ХОЛМЩИНІ.

По большевицькій окупації, в старинній православній катедрі в Холмі, якої заснованне відноситься до часів св. Володимира, поселилися добре утримані єзуїти, з кс. Конопкою на чолі. Почались плянова, систематична праця, обчислена на знищенне православя, а через нього й української народности, шляхом винародовлення за всяку ціну.

Перш усього єзуїти стали зразу кидати кість незгоди і натровлювати своїх вірних проти православних, яко схизматиків, з якими можна поводитись безкарно. Аґітація принесла бажаний успіх. Дня 5. марта с. р., якась банда з Антоном Бохінським на чолі, зірвал державну печатку з церкви св. Спаса в селі Спас, запечатаної, як більшість церков на Холмщині. Банда вдерлась до середини, поломила старинний іконостас, понищила старі образи (з 10—11 віку), а на другий день священик єзуїт приїхав висвятити церкву на косцьол. Посипались телеґрами до міністра, воєводи, до послів і тільки на зарядження люблинського воєводи церкву далі закрито.

Однак єзуїти не залишили свого дикого наступу на православну церкву. Підчас латинських великодних свят вони стягнули похід римо-католиків, що мав рушити на церкву Спаса і знищити її цілком. На чолі демонстрації ішов холмський ксьондз. **Похід йшов через українські села та мав на цілі викликати національну і реліґійну боротьбу. Вслід за тим сотки наших людий булиби замкнені до тюрм, а то й засуджені на смерть, дарма, що заворушеннє викликує ксьондз.** Церкви Спаса остаточно не зруйновано цілком, бо поліція похід розвязала, а ксьондз-провідник лишився ще й досі на волі.

Плянова єзуїтська робота нищення церковно-культурного життя триває далі. **В Холмі розбирають тепер Кирило-Методіївську церкву при катедрі при кермі інж. Водніцького.** Ся церква простояла всі окупації і не була знищена. З опанованнєм катедри єзуїтами нищиться її цілком.

Так боються єзуїти з добутками української культури і нищать її на кождому кроці. В сьому й треба добачувати засновки нової реліґійної війни так як се ділося в 70 роках минулого століття, коли пануюча російська церква навертала на православе уніятів, що й мало свої як найгірші і найтяжші наслідки.

СПОМИНИ УКРАЇНСЬКОГО ХЛОПЦЯ З НАЇЗДУ ПОЛЯКІВ НА ВКРАЇНУ 1920-ГО РОКУ.

Подали: **Я. Вільшенко і М. Ценовенко.**

(7)

ДЕВЯТИЙ РОЗДІЛ.

НАСТУП НА МІСТО.

Два останні дні праця над укріпленням міста кипіла дальше. Чого нам було боятися? Спільна, щира праця перемінила місто в справжню кріпость. Було досить скорострілів, а навіть чотири гармати! Біда лише, що гень за передмістям лежало кілька домів зовсім відокремлено, поза оборонною лінією. Там Поляки могли вже лекше всадовитися і відтам не трудно було би їм наступати на нас.

Небаром їм таки вдалося заволодіти цими домами. Відтіля на передмістя почали падати стріли. Всі наші окопи обсадило вже було війска і міщане. Коваль Карпенко дав мені свою другу рушницю. Я пішов із ними до окопів і вже весь час держався його. Пальба з рушниць, скорострілів і гармат по обох сторонах усе кріпшала. Ось ґранат ударив в стіну. Стіна розсипалася. Саме якийсь хлопець віз на візку муніцію. На щастя вийшов ціло. Знова засвистало. Ґраната впала, але не розірвалася. Ось там упав чоловік, поцілений відломком ґранати — впав із розпрістертими руками, навіть не скрикнув.

Мене зняв ляк. Чи не ліпше забратися мені відсіля; в тилу могти-му бути також корисним, обслугувати ранених то що. Та я бачив, що така робота, це робота жінок. Засоромився своеї трусливости. Ні! я вже не дитина, а 15-літний хлопець — мушу видержати на становищі.

На носилках відносили ранених вояків; їх усе більшало. Тоді саме Поляки з усіх сил старалися оволодіти ще близчими поодинокими будинками на передмістю. Та, слава Богу, нам таки вдалося прогнати їх, хоч з теликим трудом. Вони уступили геть дальше в тил. Та будинок, що стояв подальше на збочі відокремлений, був, здається, таки в їх руках, бо відтам усе ще падали стріли.

Отаман відділу, що боронив міста, не зважав на ніяку небезпеку. Він наче нарочно виставляв себе на смерть! Зявлявся що хвилі в иншому місци, загрівав повстанців і міщан, щоби не тратили надії, щоби витривали.

Нараз побачив мене:

— Що ти тут робиш, хлопче? Не заважай другим! — сказав він.

— Ні, пане отамане, він помагає мені, — відповів за мене коваль. — Стріляє не гірше справжнього жовніра.

Отаман вдоволений похвалив мене й відійшов дальше.

Коваль і я стріляємо. В мене вже зболіли руки, та я стараюся не дати цього по собі пізнати. Карпенко видить це й каже:

— Перестань, сину, на хвилину стріляти. За це ладуватимеш рушницю й подавати мені. Це також багато значить, робота пійде скорше.

Я станув біля його, ладував і подавав йому рушницю. З окопів йачив я добре, що попереду діється. Ось гень-гень далеко повзе відділ неприятеля, наче вуж. Та нараз заглушило мене, дим закрив усе довкруги мене. Хвилину був я мов непритомний. Щойно за хвилю прийшов до себе. Це недалеко за нами розірвався шрапнель. А тимчасом цей малий неприятельський відділ підповз досить близько. З неприятельських рушниць посипалися кулі. Що хвилі мусів я прикучнути й ховати голову перед свистаючими кульками. Тепер бачив я, як цю малу хвилину використав неприятель. Коли ця стежа підійшла до нас і непокоїла огнем, більший неприятельський відділ оволодів поодинокими будинками на передмістю. Відтам могли вони вже успішнійше наступати і боронитися. Инший відділ зайняв будинок таки уже досить близко нас, а саме вітряний млин. На обістю було кілька стогів збіжа. Отаман дав приказ, що відтам мусимо прогнати неприятеля і то чим скорше. Казав стріляти насамперед на стоги збіжа. Наші чотири гармати отворили густий огонь. Зайнялися стоги збіжа, стирти сіна. Знявся страшний огонь, супроводжений чуком гармат, тарахкотом скорострілів і вистрілами крісів. Серед такої страшної пожежі, між густо падаючими ґранатами й шрапнелями Ляхи не могли довго вдержатися. Полумінь освітила все довкруги: видно було як заметушилися, як пустилися втікати. Наші їм на здогін. Пражили їх густим огнем, що мало що з них остало в живих.

Боротьба, яка тривала вже яких дві години — стихла. Через ніч сподіялися ми, що неприятель щераз буде наступати. Та ця ніч проминула зовсім спокійна. Було душно, так і чути було, що мусить упасти дощ. Над раном, як стало сіріти, пустився дощ зразу поодинокими великими каплями, та небаром лило вже наче з цебра. Злива дривала до пізного ранку. Тепер з млина і з будинків біля його видніли самі згарища.

ДЕСЯТИЙ РОЗДІЛ.

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЗАВДАННЄ.

Наші змучені оборонці могли тепер трохи відпочати, але мусіли бути готові на кожду трівогу. В оборонних ровах повнило службу тільки невелике число людей. Я також похожав з рушницею на рамени, гордо наче справжній вояка. Хоч був я змучений, не давав цього пізнати по собі.

Цілий день був слотавий. Стало вечоріти, дощ усе ще падав. Отаман, здавалося, був зовсім не змучений. Кілька разів іще до півночі відвідував наші становища, ходив якийсь неспокійний довкруги. Пристанув біля мене з ліхтаркою.

— Хто зголоситься як доброволець? Треба виконати одно дуже важне, але й небезпечне завдання — говорив він.

Зголосилося кількох людей. Я не відзивався, та не зі страху, а зі скромности. Думав я, що коли завдання таке дуже важне, то може я не доріс до того.

— Ні, — мовив отаман до цих людей, що зголосилися — до цього потрібно молодого хлопця.

Тепер я вже не надумувався, вискочив наперед і заявив, що готов іти.

Отаман освітив моє лице ліхтаркою.

А не будеш боятися, хлопче? Бо треба йти аж на неприятельський бік, а там можна попасти в його руки.

Я щераз заявив, що таки піду. Отаман спитав мене, як називаюся і ще дещо. Потім розповів мені докладно, яке моє завдання.

— Бачиш, ось там цей великий, білий дім? — питався він мене. Тамтої ночі підчас зливи заняли його Поляки. Тепер відтам, коли їм не перешкодиться, матимуть значно влекшену роботу. Цей дім або бодай господарські будинки біля його і стіжки треба ще цьої ночі підпалити. Стріляти там годі, бо зараз по першому вистрілі пізнали би Поляки наш плян. Треба тому зайти там зовсім непомітно й підложити вогонь. Щойно як полумінь обійме все довкруги, ми їм замкнемо відтам відворот ще й артилерійським огнем. Коли годі буде підпалити сам мешкальний дім, треба конче підпалити инші будинки й стоги. Але дуже добре було би підійти ззаду поза дім. Там є піддаше повне дров і дві бочки бензини. Цю бензину оставила ще наша команда при відступі, бо забрати вже було ніколи. Коли вдасться підпалити ці дві бочки, то огонь пошириться дуже скоро, Полякам не буде вже й коли тікати. Коли ти готов на таке діло, то хай тебе Бог провадить і вертай нам чимскорше здоровий.

При цих словах попращався отаман зі мною. Дав мені пачку сірників і свічку. Більше не мав я нічого зі собою, хиба що мій великий ножик в кишени.

Перейшов я наші становища, пустився темрявою насамперед пустим полем. Коли я так самітний ступав крок за кроком, признаюся, що таки досить боявся. Дощ тимчасом уже майже зовсім перестав падати. Це мене не дуже тішило, бо серед зливи йшов би я безпечнійше. Від спаленого млина заносило димом і спалениною. Була чорна ніч, хоч око виколи. Місяця з поза хмар зовсім не було видно. Довкруги царила якась дивна тишина. Нераз я посовгнувся на слизкій землі і впав у болото, та не зважав на це а йшов усе вперед. Чути було тільки голос пугача. Це мене непокоїло, бо могли це бути й польські стежі, що порозумівалися між собою пугуканням. Дальше йшов я полями, потім огородами. Ось уже серед темряви біліють стіни цього дому. Геть зовсім дальше видніє огонь; це певно польські жавніри варили собі вечеру. До цього дому вела гарна дорога, та її виминув я, бо знав, що на дорозі дуже легко можу стрінути польську стежу. До самого дому підходив я, а радше повз дуже помаленьки, обережно. Тут мусів я ще перелізти через паркан. Ні! Паркан був зваленний, лежав на земли, наче хідник. Це певно жовніри звалили його так у бомотнисту дорогу, щоби користуватися ним наче хідником. Хочу перейти через паркан, аж тут у темряві щось рухається, підходить до мене... Я задеревів. Це певно неприятель. Я пропав! — Ні — це ніхто инший, а моя вірна собака, товариш моеї долі й недолі, мій Бровко. Він крадьки йшов за мною, що я і не запримітив. Та годі було позволити йому ще дальше йти за мною, бо його присутність могла легко зрадити мене. Я остро наказав Бровкови не рушатися з місця, сидіти тут біля паркану. Мусів послухати мене, хоч не радо. Наче хотів доказати, що не хоче покинути мене в небезпеці, що хоче мені бути помічним. Та мусів покоритися...

ОДИНАЦЯТИЙ РОЗДІЛ.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

Переліз я через повалений паркан. В темряві біліють стіни дому. В мене не було відваги підійти до головних, передніх дверей. Обійшов я довкола, підійшов до веранди. Був я босий, тож не боявся, що моїми кроками зверну на себе увагу. Та тільки поклав я одну ногу на долівку веранди, як дишка заскрипіла. Був я ще на стільки притамний, щоби в тійже хвилі скритися за стовпом, обрóслим диким виноградом. І що бачу? На долівці, по другому боці входу, спить хтось на соломі. Підвів він голову в гору й заспаний розглядається. Та не запримітив нічого підозрілого, тож зараз поклався назад. Незабаром чути було знова його хропіння. Показався місяць іза за хмари. Бачу: це не один, а трьох жовнірів спить на соломі, трохи близче до мене стоїть три рушниці, уложені в кізла. Рушниці були таки так близко мене, що я потребував тільки добре простягнути руку, щоби дістати їх. Ждав я іще яких десять хвиль, бо все ще боявся, ануж котрийсь із їх знова пробудиться. Минуло ще кілька хвиль; коли я бачив, що ніхто з ціь трьох вояків таки не ворушиться, пійшов я дальше. Підійшов я під вікна, щоби заглянути, чи з середини не грозить мені небезпека. З одного вікна падало слабе світло на двір. Підліз я до вікна й заглянув до середини: на столі стояла лямпа, світло до половини прикручене, скло закопчене. На столі, на кріслах, на лавці і на землі повно пляшок, деякі повивертані, біля них склянки. На долівці покотом лежали жовніри. Очевидно, мусіли бути дуже пяні. Може між ними не було старшини, коли так попилися, а навіть сторожа, як видно, лежала пяна. Коли наш отаман вислав би був не мене одного, а відділ жовнірів, можна би було взяти в полон усіх цих Поляків. Та годі мені було тепер роздумувати, що було би ліпше. Я мав сповнити своє завданнє. Пійшов я дальше до цього піддаша з дровами. Так, були тут і обі бочки. Засвітив я свічку й переконався, що обі бочки ненарушені, та як мені вибити з них чопи? Тут поможе мені мій великий ножик. Виважив я чопи, не надумувався довго а вкинув до обох запалені сірники. Бухнула страшна полумінь. Я відскочив і мерщій втікаю. Ну, коли половина мойого завдання виконана, то вже добре. Підбіг я до веранди, уже безпечнійше, бо знав тепер дорогу добре. Підбіг до веранди вхопив усі три рушниці й дальше на втеки! Біжу до стогів збіжа, не оглядаюся, що за мною діється. Підпалив іще один стіжок... Біжу що сили з рушницями наперед себе. Мій вірний Бровко гонить за мною.

Чую за собою вистріли, а може це в горіючому домі тріскає муніція. Як воно не було, треба було втікати. Впав я в богото. Та це дурниця, добре, що сповнив поручене мені завдання. Погоні якось не чути було за мною. Видно не було їм коли і ратуватися з дому, обнятого з усіх сторін поломінню. Я оглянувся щойно, як був уже близко наших становищ. Ах, який вид! Все в полуміни, огнені язики розяснюють темряву. В наших оборонних ровах були вояки. Побачив мене отаман, підбіг до мене. Зворушений не міг багато говорити. Хвалив мене:

— Гарно, гарно сину! Таких відважних треба нам, тоді Україна не загине!

Я подав йому всі три рушниці й став оповідати широко, як виконав моє завдання.

Відсіля, з наших становищ видно як огонь усе більше поширювався. Все довкруги було ясно освічене. Отаман похожав вдоволений.

На другий день довго ще горіло. Де вчера були ще будинки, нині були згарижа, сторчали весоченні комини. У воздусі чути було спалениною.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".